

Esittävien alojen työelämätoimikunnan tilannekuva v. 2020–2021

Esittävien alojen työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2020 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2021 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2021 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2022 alkuvuodesta. Tarkistetut suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2020		2021	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Musiikkialan perustutkinto	313	3010	350	2448
Musiikin osaamisala	244		291	
Musiikkiteknologian osaamisala	46		51	
Pianonvivityksen osaamisala	8		1	
Tyhjä	15		7	
Sirkusalan perustutkinto	18	274	15	112
Tanssialan perustutkinto	35	333	46	247
Esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinto	16	93	27	168
Lavastustekniikan osaamisala	5		4	
Teatteri- ja tapahtumatekniikan osaamisala	4		5	
Esitys- ja näytäntötyön osaamisala	7		17	
Nukketeatterin osaamisala			1	
Tyhjä				
Musiikkituotannon ammattitutkinto	45	236	22	180
Laulun tekemisen osaamisala	30		13	
Musiikin manageroinnin osaamisala	4		3	
Musiikin tuottamisen osaamisala	11		6	
Ohjelmatuottaja				
Tyhjä				
Esitys- ja teatteritekniikan erikoisammattitutkinto	0	0	5	18
Yhteensä	427	465	3 946	3 173

* Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 tietojen osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 tietojen osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät näy ko. taulukossa eivätkä sisälly taulukossa oleviin määriin.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Mahdollisia syitä muutoksiin ovat mm.:

- Musiikkialan aloituspaikkoja on vähennetty
- Tutkinnon perusteiden uudistukset
- Pienet tutkinnot, vähän järjestäjiä -> vuosikohtaisia eroja

Uusi musiikkituotannon ammattitutkinto on osoittautunut jokseenkin suosituksi (v. 2019 12 tutkintoa, v. 2020 45 tutkintoa ja v. 2021 22 tutkintoa).

Suhteellisesti ajateltuna tutkinnon osien määrät eivät ole vähentyneet yhtä paljon, kuin koko tutkintojen. Ainakin musiikkialalla pelkkien tutkinnon osien suorittaminen on lisääntynyt merkittävästi.

Sirkusala: tutkintojen järjestämistahdista poikkeuksellisesti päätti oppilaitos aloittaa uuden vuosikurssin tänäkin vuonna, syynä voi olla joko suuri lopettaneiden oppilaiden määrä tai työelämän vaatimus lisätä koulutuspaikkoja.

Tutkinnot tai osaamisalat, joiden suorituksia marginaalisesti

Esitys- ja teatteritekniikan erikoisammattitutkinto sekä esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinto: lavastustekniikka, nukketeatteri.

Ammatilliset tutkinnon osat, pakolliset ja valinnaiset tutkinnon osat, yhteiset tutkinnon osat

Musiikkialan puolella tutkinnon osia on hankala vertailla, koska v. 2020 elokuussa tuli voimaan uudet tutkinnon perusteet, mikä hieman vääristää tilastoja.

Koulutuksen järjestäjillä menee paljon voimaa ja resursseja ytojen suorittamiseen. Ytot ovat tärkeitä ja silti se on pieni paketti; 20 kurssia ytoina verrattuna 75 lukiossa, on tosi iso ero, varsinkin kun molemmat koulutukset antavat hakuelämyksen korkeakouluun.

Tutkintojen järjestäminen

Aktiiviset koulutuksen järjestäjät / järjestämisluvat

Tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät 2020–2021
Esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinto	11	4
Musiikkialan perustutkinto	17	17
Sirkusalan perustutkinto	1	1
Tanssialan perustutkinto	6	5
Musiikkituotannon ammattitutkinto	5	5
Esitys- ja teatteritekniikan erikoisammattitutkinto	2	1

** aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2020 tai 2021 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.*

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä

Uusi koulutuksen järjestäjä on esitys ja teatteritekniikan ammattitutkinnossa. Tämä on hyvä avaus, koska tällä alalla tarvitaan koulutusta. Työelämätoimikunta posti, riittääkö tämä täyttämään pääkaupunkiseudun työvoimapulaa tulevaisuudessa.

Musiikkialan koulutuksen järjestäjät ovat pysyneet samoina(aktiivisina), kuten myös sirkusalan. Tanssialalla pieni muutos (-1).

Esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinnon järjestämislupien määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Tällä hetkellä ammattitutkinnon järjestämislupia on 11 ja erikoisammattitutkinnon järjestämislupia 2. Kuitenkin on huomattavaa, että vain puolet koulutuksen järjestäjistä on aktiivisia ja ainoa erikoisammattitutkinnon aktiivinen järjestäjä on Helsingissä.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Sirkusalalla on vain yksi koulutuksen järjestäjä.

Musiikkialan perustutkinnon ja musiikkituotannon ammattitutkinnon koulutusta on järjestetty 18 eri koulutuksen järjestäjän voimin. Tutkintomäärät vaihtelivat vuonna 2021 58 ja 5 tutkinnon välillä. Tutkinnon osien suorittaminen on nähdäksemme jakautunut hyvin eri tutkinnon järjestäjien välillä.

Tanssialan perustutkintoon johtavaa koulutusta on vuosina 2020 ja 2021 toteuttanut viisi eri koulutuksen järjestäjää. Vuonna 2020 tutkintoja suoritettiin yhteensä 35 neljän eri koulutuksen järjestäjän toimesta, vuonna 2021 tutkintoja suoritettiin yhteensä 46 viiden eri koulutuksen järjestäjän toimesta. Koronasulku on todennäköisesti vaikuttanut vuoden 2020 suorituksiin lukumäärää alentavasti.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Sirkusala: opiskelijoita valmistuu säännöllisesti, mutta ei joka vuosi. Sirkustaiteen alalla olisi tarve myös englanninkieliselle koulutukselle.

Musiikkialan tutkinnon järjestäjät ovat varsin hyvin eri puolella Suomea. Suomenkielisten tutkinnon järjestäjien lisäksi on yksi ruotsinkielinen tutkinnon järjestäjä.

Esitys- ja teatteritekniikan tutkinnon järjestäjät jakaantuvat varsin hyvin eri puolille Suomea. Suomenkielisten tutkinnon järjestäjien lisäksi on yksi ruotsinkielinen tutkinnon järjestäjä, joka ei kuitenkaan ollut aktiivinen vuosina 2018–2021.

Tanssialan koulutuksen järjestäjät ovat jakautuneet eri puolille Suomea. Pohjoisin oppilaitos löytyy Rovaniemeltä ja eteläisin Helsingistä. Suoritettujen tutkintojen lukumäärä jakautuu melko tasaisesti eri puolille Suomea.

Tanssialan perustutkinnon koulutuksessa tavoitteena on lähes aina koko tutkinnon suorittaminen. Kaikki koulutukset järjestetään tällä hetkellä suomen kielellä.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen

Koronan myötä oppilaitosnäytöt lisääntyivät merkittävästi, joskin alakohtaisia eroja on havaittavissa. Oppilaitosnäyttöjen myötä työelämän edustajien osallistuminen näytön arviointiin on romahtanut.

Amispalautteen keskiarvo näytöstä (päätökysely)

Keskiarvot näyttöjen osalta ovat päätökyselyssä erittäin hyviä vaihdellen 4,3 (tanssialan perustutkinto) ja 4,7 (musiikkituotannon ammattitutkinto) välillä.

** Arviointiasteikko 1–5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Pohdintoja

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Alan tutkinnoissa ei ole suuria muutoksia kaikkia toimialan tutkintoja katsottaessa. Tanssialan perustutkinnossa kaksikantaisuus on vähentynyt merkittävästi (vain opetusalan/koulutuksen järjestäjien edustajien arvioijat v. 2019 23,2 % ja v. 2021 59,9 %). Tämä johtunee ei tietoa-osuuden merkittävästä vähenemisestä.

Esitys- ja teatteritekniikan erikoisammattutkinnossa kaksikantaisuus on toteutunut v. 2021 vain 11,1 %:ssa suorituksia.

Korona-aika on toimialalla ollut merkittävä tekijä. Kaksikantaisuus on kenties ollut vaikea toteuttaa, koska alan toimijat ovat olleet lomautettuja tai irtisanottuja. Toimikunta tulee jatkossa kiinnittämään huomiota siihen, miten tilanne kehittyy.

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Vuonna 2021 työpaikoilla suoritettujen näyttöjen osuus on 41,1 % (kaikki toimialan tutkinnot yhteensä). Tältä osin on palattu vuoden 2019 tasolle. Toimikunta tulee jatkossa kiinnittämään huomiota siihen, miten tilanne kehittyy.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytölle

Oppilaitoksessa suoritettavat näytöt vastaavat työelämän tilanteita ja työtehtäviä. Oppilaitosnäyttöjä arvioi työelämän yhteistyökumppani. Oppilaitosnäyttöjä tehdään vain pakollisilta osin ja pääasiassa täydentävinä näytön osina.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Toimikunnalle ei saapunut oikaisupyynnöitä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Työelämätoimikunnalle on saapunut ministeriöstä viisi lausuntopyyntöä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista. Näistä neljä on saanut puoltavan lausunnon ensimmäisellä kerralla.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Vierailukäynneillä on havaittu, että henkilökohtaistaminen toteutuu hyvin.

Yleistettävät havainnot

Esittävien alojen oppilaitosten työelämäyhteydet ovat tärkeässä roolissa osaamisen arvioinnissa ja näyttöjen järjestämisessä. Koronan aikana opetusta on voitu tarjota etäyhteyksillä hyvin, mutta näyttöjen suorittaminen on siirtynyt, joskin tilanne alkaa olla jo normalisoitunut. Hyviä käytänteitä osaamisen arvioinnin laadun takaamiseksi on mm. dialogi näyttösuunnitelman työstämisessä, näin opiskelijan, työpaikkaohjaajan ja opettajan näkemykset kohtaavat ennen näyttöä. Myös opettajien säännölliset vierailut työpaikoilla ja yhteinen suunnittelu varmistavat työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja näyttöjen toteutumisen laatua. On tärkeää, että ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit ovat selkeästi kirjoitettuja. Niiden tulee olla opiskelijoiden ja työelämän edustajien ymmärrettävissä. Näyttöympäristöjen kehittämisessä tärkeätä on, että työpaikat tuntevat koulutusalat ja ovat kestäviä, monivuotisia yhteistyökumppaneita.

Hyvät käytännöt

Paikallisten tutkinnon osien laatiminen alueen tarpeeseen.

Yhteistyö yli oppilaitosrajojen.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa

Koulutuksen järjestäjät pohtivat kuinka hakuprosessia tulee kehittää, jos etähaku tulee yleistymään. Haasteena hakijoille ovat huonot IT- taidot ja/tai ongelmat IT- teknologian kanssa. Videossa musikaalisuus ja nopea reagoitokyky ei tule välttämättä esille.

HOKS Wilmassa nähdään huonosti toimivana, vaatii kehittämistä.

Korona-aika on osoittautunut erityisen haastavaksi esittävien alojen koulutukselle ja harjoitteluille. Osa opiskelijoista on pudonnut etäopetuksen vuoksi kokonaan kyydistä. Etäopetuksen menetelmiin ja valmiuksiin voisi kiinnittää jatkossa enemmän huomiota.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Toimikunnalla ei ole vielä riittävästi kokemuksia työelämävastaavuudesta tai tutkinnon perusteiden toimivuudesta. Näihin asioihin perehdytään jatkossa tehtävillä vierailukäynneillä.